

Aprel abidəsi

Bu xalq torpağı namus hesab edir. Bu namus haqqında danışmağın zamanı, anı yoxdur. Hər an danışmaliyiq. Danışdığca da işgalini unutmamalı, Zəfərin qüruru ilə yaşamalıyiq. Çünkü torpaqlarımız erməni işgalində qaldıqca yuxularımız şirin, başımız, qəmatimiz dik ola bilməzdi. Biz özümüzdə güc hiss edən kimi o torpaqları geri almaq üçün ayağa qalxacaqdıq. 2016-ci ilin aprelində, 2018-ci ilin mayında, 2020-ci ilin iyulunda, 2020-ci ilin sentyabrında olduğu kimi. Bu gündən baxanda 6 il əvvəldə bir abidə görünürlər. Aprel abidəsi. Bu abidə adı abidə deyildi, məşəlli bir abidə idi, o, Zəfərə gedən yolu işıqlandırırdı. Apreldən maya, maydan iyula, iyuldan sentyabra uzanan yolun sonundakı Zəfəri... O Zəfər ki, itirdiyimiz generalımızla, polkovnikimizlə, minlərlə qurbanımız, yüzlərlə qazımızlə ona nail ola bildik.

Apreldən Böyük Zəfərə...

Böyük Zəfərə aparan yol öz başlanğıcını 2016-ci il aprelin 1-dən 2-nə keçən gecədən başlayaraq dörd gün davam edən döyüslər dən, 2018-ci il may ayının 20-dən 27-dək Naxçıvan Muxtar Respublikasında həyata keçirilən Günnüt eməliyyatından, 2020-ci ilin tarixi iyul günlərində götürmüştü. Bu yılın başlangıcında biz artıq torpaqlarımızı işgaldən azad etməyə hazır olduğumuzu bəyan etmişdi. 30 ilin əvvəlində itirdiklərimizi 30 ilin tamamında geri almağa qalxmışdıq. İki 30 arasındaki zaman kəsiyi bu ölkəni əsarətdən müstəqilliyə, iqtisadi böhrandan inkişafə, ordu yoxluğundan ordu varlığına gətirib çıxarmışdı. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycanda ikinci dəfa siyasi hakimiyyətə gəlisi ilə bütün sahələrin inkişafı üçün hazırladığı konsepsiya sonrakı illerde uğurlu nəticələri ile ölkəmizi dirçəltmiş, ərazi bütövlüyümüz məsələsini gündəmə getirmişdi. Ötən illərdə ölkədə gənc nəsilin vətənpərvər ruhda böyüməsi, torpaqların işgali səbəblərinin olduğu kimi anladılması onların hər birində o ruhu formalasdırmışdı ki, Vətən üçün bir əmr yetər.

Aprel döyüsləri Azərbaycan və Ermənistən Silahlı Qüvvələri arasında baş vermiş hərbi münaqişə, 1994-cü ilə atəşkəs haqqında imzalanan sazişdən bəri en şiddetli döyüslər idi. Hələ də düşüncələri 1990-ci illərdə qalan ermənilərin bu dəfə də üstünlük əldə etmə kimi yanlış fikirləri elə həmin dörd gündə alt-üst oldu. Döyüslər Silahlı Qüvvələrimizin qələbəsi ilə neti-

cələndi, Tərtər rayonunun Talış kəndi etrafındaki yüksəkliliklər, Cəbrayıllı rayonunun Lələ təpə yüksəkliyi və Cocuq Mərcanlı, Goranboy rayonunun Gülüstən kəndi, Tərtər rayonunun Qazaxlar kəndi və Tərtər rayonunun Suqovuşan kəndi istiqamətində yollar düşməndən azad olundu.

Aprel döyüsləri bir abidəyə çevrildi. Məşəlli bir abidəyə... Yanarlılığı ilə xalqa qarşıda işqli yolu, o yolu sonunda isə Zəfərin olduğunu işaret etti.

Düşmənə verilən aprel dərsinin davamı

Lakin düşmən düşmənliyində, tamahkar tamahkarlığında qalar, deyiblər. Erməni olsan, tamah dişini çekib atasan, bu mümkün olan iş deyil. Həm də 1990-ci illərin havası yuxarıda da qeyd etdiyim kimi, bu tayfanı nədənse tərk edə bilmirdi. Bu səbəbdən aradan dörd il ötəndən sonra yenidən baş qaldırdılar. Bu dəfə isə özlərinin də vurğuladıqları kimi, böyük hazırlıqla. 2020-ci ilin iyul ayının 12-də günorta saatlarından başlayaraq Ermənistən Silahlı Qüvvələri Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidmetinin Tovuz rayonunda yerleşən mövqelərini artilleriya qurğularından atəşə tutdular. Silahlı Qüvvələrimizin cavab atəşi və eks-hemlə tədbirləri nəticəsində Ermənistən Silahlı Qüvvələrinin həcum cəhdinin qarşısı alındı. Döyüşün ilk saatlarında Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 2 hərbi qulluqçusu şəhid oldu, 5 nəfər yaralandı, onlardan biri daha sonra aldığı yaralardan dünyasını dəyişdi. Azərbay-

nistan kütləvi informasiya vasitələri Ermənistən hərbi bölmələrinin Tovuz rayonunun Ağdam kəndi istiqamətində yerləşən Qaraqaya yüksəkliyini elə keçirməsi barədə məlumat yaysalar da, Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi yayılan məlumatları təkzib edib və heç bir ərazi itkisinin olmadığını, mövqelərin əvvəlki qaydada qaldığını bildirmişdi. Döyüş zamanı Ermənistən artilleriyası topalarla Tovuzun Dondar Quşcu və Ağdam kəndlərini də atəşə tutmuşdu.

14 iyul döyüsləri isə yaddaşımıza həm ağrı, həm də silinməz hadisə ilə həkk olundu. Həmin gün Ermənistən Silahlı Qüvvələrinin bölmələri səhər saatlarından başlayaraq Tovuz rayonunun Ağdam və Əlibəyli kəndlərini iricəpli silahlardan ve artilleriya qurğularından atəşə tutmuşdu. Erməni Ordusunun hücumu nəticəsində Azərbaycan Ordusunun general-majoru Polad Həsimov, polkovnik İlqar Mirzəyev və həmçinin hücumun qarşısını alarkən 5 hərbi qulluqçumuz da həlak oldu. Bu döyüslərdə yaralananlarımız da var idi. Ermənistən artilleriya atəşləri nəticəsində Ağdam kədinin 76 yaşlı salını helak olmuşdu.

Biz torpaqlarımız-namusumuz uğrunda general-majorumuzu, polkovnikimizi itirdik. Bununla sübut etdik ki, bu ölkədə sırávi eserdən tutmuş general-majoradək, polkovnikdək her kəs ərazi bütövlüyü uğrunda canından kecməyə hazırlıdır. Ta ki, Vətən tam olsun. Ta ki, əzəli torpaqlarımız, ata-baba yurdularımız düşmən tapdağı altında qalmalı.

14 iyul hər bir azərbaycanının qəlbində bir abidə ucaldı. Bu abidə Polad Həsimov və İlqar Mirzəyev abidəsidir. Bu abidədə 14 iyul döyüslərində canından keçən bütün döyüşçülər iki yüksək rütbəli zabitimizin etrafında birgə ucalıblar. Bu abidə elə bir

abidədir ki, əsrlər sonra da torpaqlarımızın azadlığına gedən yolda xatırlanacaqdır. Onların əziz xatırı hər zaman anılacaq, gələcək nəsillərə qürurla danişılacaqdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev həmin günlər bildirdi: "Biz fəxr edirik ki, Azərbaycan xalqı, Azərbaycan torpağı belə övladlar yetişdirib".

Bələliklə iyul döyüşləri bizim qururu-muzla yanaşı, həm də aprel döyüşləri za-manı düşmənə verilən dərsin davamı oldu.

Aprel abidəsi Zəfər abidəsinə çevrildi

Apreldən sentyabra-Zəfərə gedən yolda bu abidə həm də məşəl oldu. Həsimov və Mirzəyev bu məşəli elləri ilə yandırıb bu yolu işıqlandırdılar. 44 günlük payızda eldə etdiyimiz Zəfər bu məşəllə işıqlandı, 44 günüñ hər bir şəhidi, qazisi bu məşəlin şölə-lərində əllerini isidib payızın sazağında, soyuğunda düşmənə mübarizə apara bil-dilər.

Bu abidə ətrafına cəmi iki aydan sonra minlərlə şəhidi, yüzlərlə qazını topladı. On-lar abidədə dəmir yumruğa çevrildilər. Bü-tün dünyaya sübut etdilər ki, müzəffər Ali Baş Komandanın dəmir yumruğu ətrafında cəmlənmiş yumruqlardır. Yeri gələndə düş-

hidi olduq. Şahidi olduq ki, bu tayfa həqiqə-tən də yer üzündə görünməmiş vəhşi bir qəbiləymiş. 30 ildə daşı daş üstündə qoy-madiqları rayonlarımızda gördük ki, onlar tək insan qatili deyil, həm də o insanların yurdularının qatili imişlər.

Torpaqlarımız bir-bir azad olduqca, üç-rəngli bayraqımız doğma torpaqlarımızda dalğalandıqca Zəfər dalğası ilə düşmənin bağrı çatladı, gözləri kor oldu.

O apreldən bu aprelə

O apreldən bu aprelə bizi düz altı illik zaman fasılısı ayırır. 2016-ci ilin aprel, 2022-ci ilin aprel. O apreldən bu aprelədək 2016-ci ildə Aprel döyüşləri, 2018-ci ildə Gündüt əməliyyatı, 2020-ci ildə iyul döyüş-ləri, həmin ilin sentyabrdə başlanan Vətən mühəribəsi, 44 günlük mühəribənin Zəfərlə bitməsi, Qarabağın işğaldan azad olunması və soydaşlarımızın ata-baba yurdlarına qa-

mənin başına çırpılmağa hazır olan bu yum-ruqlar bir daha torpaqlarımızın bir qarışının belə itirilməsinə imkan verməyəcəkdir.

2016-ci ilin Aprel, 2018-ci ilin Gündüt əməliyyatı qələbələri ilə 2020-ci ilin Tovuz döyüşlərində ermənilərin gücsüzlüyünü ortaya qoymuş, eləcə də Tovuz döyüşləri sent-yabrdə başlayacaq ikinci Vətən Mühəribəsi-ne zəmin yaratdı. Artıq yeni torpaqlar iddia-sında olan düşmənə bundan gözəl cavab ola bilməzdii. Erməneni yerində oturtmağın zamanı gəlib çıxmışdı.

Aprel, may və iyul döyüşlərində görü-nür ki, yetərinçə dərs almayan düşmən sent-yabr ayında yeni hückum əməliyyatlarına başlayanda bunu sübut etdi ki, bəli, o, həmin döyüslərdən ibret dərsi götürməyib. Belə olan təqdirdə isə onları yerlərində otur-tmaqdən başqa çare qalmadı. Sentyabrın 27-də Ali Baş Komandandan əmr alan Azərbaycan Silahlı Qüvvələri hücuma başladı. Birinci Vətən Mühəribəsindən başlanan yol ikinci Vətən Mühəribəsində başa çatdı. Bu yolun hər addımında manəə olan erməni cə-mi 44 gün içərisində elə yerində oturduldu, elə diz çökdü ki, əsrər sonra da özünə ge-le, səsini çıxara, Azərbaycan torpaqlarına tərəf baxa bilməz.

Bəli, 44 günlük müharibə həm Birinci Vətən Mühəribəsi, həm də aprel, may, iyul döyüşlərinin iştirakçılarının qisası ile nəti-cələndi. Eyni zamanda minlərlə qaçqın, köçküñ, didərgin adını illərlə üzərində daşıyan insanların intiqamını aldı düşməndən. Onların 30 ildə çəkdikləri torpaq həsrətinin, ata yurdu yanğısının, doğma ev-eşik nisğilinin səbəblərini cavablandırımağı tələb etdi düşməndən.

Düşmən tamahının, yalan və fırıldağının, qəddarlığının, illərdən bəri həyata keçirdiyi işgalçılıq siyasetinin, törətdiyi soyqırıv və faciələrin hər birinin cavabını aldı. "Böyük Ermənistən" xülyası néhayət ki, əsrər sonra XXI əsrde boşça çıxdı. Ermənistən vətən-

yitmaları üçün görülən genişmiyasi quru-culuq və bərpa işləri tariximizin şanlı səhi-fələrini teşkil edir.

Görünür, ötən zamanın sadalanan ha-disələri düşmənin başına bu hadisələr bö-yüklükde daş salsa da, paxılıq və riyakarlıq hissələrinə heç bir təsir göstərməyib. Göstərə də bilməzdi. Çünkü bu hissələr on-ların xisletindədir və tarixin bütün dönəm-lərində bu, dəyişməz olaraq qalıb. Vətən mühəribəsindən sonra bir neçə dəfə sər-hədərimizdə münaqişə törədən Ermənistən Silahlı Qüvvələri aprelin 12-də yenidən Gorus rayonunun Dığ kəndi istiqamətini atəş tutmuş, nəticədə üç hərbçimiz şəhid olmuşdur.

Deməli, biz tarixin özünün də xisleti-qarşısında məettəl qaldığı elə bir tayfa ilə qonşuyuq ki, bunlar arın, abır-həyanın, utanmağın nə olduğunu əsla bilmirlər. Öyrənmək isə onların xisletində yoxdur. Bu-nun əvəzine digər qonşularından həmişəki kimi yene də dəstək alıb utanmazcasına sərhədərimizə atəş açır, nə istədiklərini anlamadan yene də başqalarının tapşırıqlarına baş əyirlər. Sual olunur, nə vaxta-dek? Axı bütün cəhdleriniz boşça çıxır. Heç neyə nail ola bilmirsınız. Bunu görmək nə qədər çətindir ki?..

Azərbaycan öz torpaqlarını qorumağa qadirdir. 30 il sonra işğaldan azad etdiyi torpaqları isə göz bəbəyi kimi qoruyur. Biz son nəfərimizdək canımızdan keçərik, la-kin bir qarış torpağımızın düşmən əsareti-ne keçməsinə razı olmariq. Bunu düşmən hələ də anlamayıbsa, özündən küssün. Qarşıda onu nələrin gözləyəcəyini düşün-sün.

O aprel də, bu aprel də bir abidədir: igidlilik, qəhrəmanlıq abidəsi. Zəfərə gedən yoluñ üzərində olan bu abida daim qürurla dayanacaqdır. Neçə aprellər sonra da...

daşına tutduğu divan da meydana çıxdı. İn-sanları zorla döyüşməye vadar etdiklərinin, bunun üçün küçələrdən gəncləri, qadınları, qocaları zorla maşınlara yiğilib cəbhəye göndərdiklərinin, bütün bunların isə burada yaşıyanların etirazına səbəb olduğunu şa-

Mətanət Məmmədova